

ROZVOJ VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V ČR

A JEHO ŠIRŠÍ HISTORICKÉ A STŘEDOEVROPSKÉ SOUVISLOSTI

Milan Körner

Po roce 1990 došlo v ČR k významnému, zejména kvantitativnímu rozvoji vysokého školství.

Článek se věnuje problematice rozmístění a kapacit vysokých škol v ČR v kontextu s jinými zeměmi Evropy, především zeměmi středoevropského prostoru.

V úvodní části zachycuje postupné zakládání univerzit v Evropě a rozvoj vysokých škol v ČR před rokem 1990. Dále uvádí rozvoj vysokého školství v ČR po roce 1990 a porovnává počty studentů v zemích a vybraných centrech vysokých škol v ČR a některých středoevropských zemích s tradiční a vysokou úrovní vysokoškolského vzdělávání.

V závěrečné části se příspěvek věnuje urbanistickým souvislostem rozvoje vysokých škol v ČR a popisuje některé realizace z poslední doby, které významně ovlivnily některá česká města.

Vzdělávání, zejména vysokoškolské prošlo v České republice v posledních dvaceti letech významnou proměnou.

Rozvoj se týká dvou základních aspektů. Jeden z nich je v podstatě statistický (kvantitativní), vyjádřitelný zejména nárůstem počtu studentů. Druhý se týká rozšiřování a výstavby nových vysokoškolských areálů i v dalších městech mimo dosavadní centra. Ve sledovaném období (1990–2010) je druhý faktor vzhledem k některým významným realizacím vnímaný i širokou, nejen odbornou veřejností.

Historický vývoj (zakládání) univerzit v Evropě

Vysokoškolské vzdělávání bylo v minulosti spojováno zejména s univerzitami. Technické vysoké školy byly zakládány až v 19. století a jejich rozvoj souvisí s počátky průmyslové revoluce.

Univerzitní vzdělávání v Evropě v podstatě mělo nadnárodní charakter, což výrazně podporovalo využívání latiny a později, ve středoevropském prostoru, němčiny. Tradiční univerzitní centra nevznikla v řadě případů v největších (hlavních) městech (Oxford, Cambridge, Tübingen, Marburg aj.).

Nejstarší univerzity byly založeny ve 12. a 13. století a až na výjimky byly v zemích u Středozemního moře. Bologna (1119), Paris (1150), Salerno (1150), Oxford (1167), Modena (1175), Salamanka (1218), Padova (1222), Neapol (1224), Toulouse (1229), Cambridge (1233), Siena (1240), Janov (1243),

Perugia (1276), Montpellier (1289), Coimbra (1290), Lisabon (1290).

Je to pochopitelně důsledkem vazby na městské osídlení, které se v území severně od Alp, resp. Dunaje, rozvíjelo s určitým zpožděním. Česká města byla zakládána ve 2. pol. 14. století.

Ve 14. a 15. století byly založeny nejstarší středoevropské univerzity: Praha (1348), Krakow (1364), Wien (1365), Heidelberg (1386), Köln (1388), Leipzig (1409), Rostock (1419), Greifswald (1450), Basel (1460), Bratislava (1465), Ingolstadt (1472) a Tübingen (1477).

V 16. a 17. století byly založeny v tomto území další univerzity: Wittenberg (1502), Marburg (1527), Königsberg (1544), Olomouc (1573), Würzburg (1582), Graz (1586), Jena (1588), Toruň (1605), Halle (1614), Paderborn (1614), Strasbourg (1621), Salzburg (1622), Trnava (1635), Košice (1657), Lvov (1661), Kiel (1665), Innsbruck (1669) a Freiburg i. B. (1683).

V 18. století pak byly založeny univerzity Wroclaw (1702), Göttingen (1734), Erlangen (1743), Budapest (1777), Münster (1780).

Až v 19. století byly založeny univerzity v některých významných městech: Erfurt (1806), Warszawa (1816), Karlsruhe (1825), Berlin (1809), Lyon (1809), München (1826), Zürich (1833) a London (1836) a počátkem 20. století Frankfurt/M. (1914), Hamburg (1919) a Milano (1920).

Některé univerzity však neměly trvalý charakter. Univerzita v Olomouci byla v letech 1778–1782 dočasně přemístěna do Brna, v r. 1860 zrušena, obnovena byla v roce 1946. Univerzita v Trnavě byla přeložena roku 1777 do Budapešti, obnovena byla až 1986. Univerzita Ingolstadt byla v roce 1800 přeložena do Landshutu a následně v roce 1826 do Münchenu.

Vývoj vysokého školství v ČR

České vysoké školy byly mimo univerzit v Praze a Olomouci založeny až ve 20. století. Výjimkou jsou Akademie výtvarných umění v Praze (1896), Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze (1885) a techniky v Praze (ČVUT) a Brně (VUT).

V 1. pol. 20. stol. byly založeny vysoké školy v Brně:

- 1918 Veterinární škola
- 1919 Vysoká škola zemědělská (dnes Mendelova univerzita)
- 1919 Masarykova univerzita a po skončení 2. světové války byly založeny:
  - 1945 Lékařská fakulta UK v Hradci Králové
  - 1945 Vysoká škola báňská v Ostravě
  - 1945 AMU v Praze a 1947 JAMU v Brně

Další vysoké školy byly zakládány v krajských městech po roce 1950. Jednalo se zejména o technické obory (Plzeň, Liberec, Pardubice).

V roce 1959 byly zřízeny pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí n. L., Hradci Králové a Ostravě.

Tyto školy se po roce 1990 staly základem „krajských“ univerzit, dnes víceoborového zaměření.
Vysoké školy v Ostravě (VŠB) a Liberci (VŠST) se změnilly na technické univerzity.

Původní názvy (zaměření) si mimo uměleckých škol zachovaly:
Vysoká škola ekonomická v Praze (zal. 1953)
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze (zal. 1952)

České vysoké učení technické v Praze (1787, jako ČVUT 1920)
Vysoké učení technické v Brně (1899)

Vysoké školy na území ČR před rokem 1989

	počet fakult	místo	počet studentů 1985/86	založení
Univerzitní směr				
Univerzita Karlova (UK)	10	Praha	18 756	1348
	1	Plzeň		1949
	2	Hradec Králové		1945
Univerzita Palackého (UP)	4	Olomouc	5 976	1573 UP 1946
Masarykova univerzita (v letech 1960–1990 UJEP)	5	Brno	863	1919
VŠ veterinární (VŠV)		Brno		1918
samostatné pedagogické fakulty		Č. Budějovice		1959
		Plzeň		1959
		Ústí n. L.		1959
		Hradec Králové		1959
		Ostrava		1959
Vysoká škola politická	1	Praha		1953
Vysoká škola SNB	2	Praha		1973
	1	Holešov		1973
Technický směr				
České vysoké učení technické (ČVUT)	5	Praha		1707 ČVUT 1920
VŠ chemicko-technologická (VŠCHT)	4	Praha	2 384	1952
VŠ strojní a elektrotechnická (VŠSE)	2	Plzeň	2 489	1950
VŠ chemicko-technologická (VŠCHT)		Pardubice	888	1950
Vysoké učení technické (VUT)	4	Brno	13 175	1899
	1	Gottwaldov		1969
VŠ strojní a textilní (VŠST)	2	Liberec	3 133	1953
VŠ báňská (VŠB)	4	Ostrava	8 245	1945
Ekonomický směr				
VŠ ekonomická (VŠE)	4	Praha	10 204	1953
Zemědělský směr				
VŠ zemědělská (VŠZ)	3	Praha	4 808	1952
	1	Č. Budějovice		1952
VŠ zemědělská (VŠZ)	3	Brno	4 264	1919
	1	Lednice		1919
Umělecký směr				
Akademie muzických umění (AMU)	3	Praha		1945
Akademie výtvarných umění (AVU)		Praha		1952
VŠ uměleckoprůmyslová (VŠUP)		Praha	255	1885 VŠUP 1946
Janáčkova akademie múz. umění (JAMU)		Brno		1947
Vojenský směr				
Vojenská akademie A. Zápotockého	5	Brno		1951
VŠ pozemního vojska L. Svobody		Vyškov		1947
Vysoká hudební škola V. Nejedlého		Roudnice n. L.		1953
Bohoslovecký směr				
Římskokatolická bohoslovecká fakulta	1	Litoměřice		1950
Komenského evangelická bohoslovecká fakulta	1	Praha		1950
Husova československá bohoslovecká fakulta	1	Praha		1919

Zdroj: Malá československá encyklopedie, Academia 1987

Současné rozmístění veřejných vysokých škol a jejich počty studentů

město	vysoká škola	počet studentů (tis.)
Brno	Janáčkova akademie múzických umění	0,5
	Masarykova univerzita	40,4
	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita	10,6
	Vysoké učení technické	22,5
	<i>celkem</i>	74,0
České Budějovice	Jihočeská univerzita	12,0
	Vysoká škola technická a ekonomická	1,1
	<i>celkem</i>	13,1
Hradec Králové	Univerzita Hradec Králové	8,5
Jihlava	Vysoká škola polytechnická	2,2
Liberec	Technická univerzita Liberec	8,0
Olomouc	Univerzita Palackého	21,0
Opava	Slezská univerzita	4,0
Ostrava	Ostravská univerzita	9,5
	Vysoká škola báňská – Technická univerzita	22,5
	<i>celkem</i>	32,0
Pardubice	Univerzita Pardubice	9,2
Plzeň	Západočeská univerzita	18,2
Praha	Akademie múzických umění	1,2
	Akademie výtvarných umění	0,3
	Česká zemědělská univerzita	18,0
	České vysoké učení technické	23,4
	Univerzita Karlova	50,0
	Vysoká škola ekonomická	19,0
	Vysoká škola chemicko-technologická	4,0
	Vysoká škola umělecko-průmyslová	0,4
	<i>celkem</i>	143,7
Ústí nad Labem	Univerzita J. E. Purkyně	10,0
Zlín	Univerzita Tomáše Bati	10,0

Vysoké školy v ČR – vývoj počtu studentů 1989/90 – 2008/09

	1989/90	1994/95	1999/00	2004/05	2008/09
počet škol	23	23	23	68	71
z toho					
veřejné	23	23	23	25	26
soukromé	-	-	-	36	45
fakulty veřejných škol	69	106	110	117	135
studenti celkem (tis)	113,4	136,6	199,0	265,1	369,6
z toho soukromých škol	-	-	-	18,1	50,7

Počet vysokých škol (71) v ČR je vzhledem k počtu obyvatel (10 mil.) nejvyšší v Evropě.

Srovnání počtu studentů ČR a některých středoevropských zemí

Srovnání zahrnuje menší středoevropské země Rakousko a Švýcarsko. Ze Spolkové republiky Německo jsou vybrány tři spolkové země, které jsou velikostí a sídelní strukturou podobné ČR. Uvedeny jsou počty studentů v pěti nejvýznamnějších vysokoškolských centrech. Údaje za zahraniční města jsou z roku 2007.

Česká republika			Bavorsko			Rakousko		
	10,2 mil.			12,4 mil.			8,2 mil.	
	počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)		počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)		počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)
Praha	116	1 232	München	86	1 357	Wien	121	1 681
Brno	74	371	Erlangen	26	101	Graz	44	243
Ostrava	32	308	Würzburg	24	129	Innsbruck	26	116
Olomouc	21	100	Augsburg	18	265	Salzburg	14	149
Plzeň	18	169	Nürnberg	16	502	Linz	28	199
	261	2 441		170	2 354		233	2 388

Bádensko-Würtem.			Hessensko			Švýcarsko		
	10,7 mil.			6,1 mil.			7,5 mil.	
	počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)		počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)		počet studentů (tis.)	počet obyvatel (tis.)
Stuttgart	32	591	Frankfurt/M.	48	650	Zürich	43	367
Heidelberg	28	140	Darmstadt	32	138	Geneve	18	185
Karlsruhe	30	271	Kassel	17	194	Lausanne	17	128
Freiburg i. B.	28	209	Marburg a.d.L.	19	80	Bern	14	127
Tübingen	26	84	Wiesbaden	6	271	Basel	12	166
	144	1 295		122	1 200		108	973

Údaje o VŠ SRN, Rakouska a Švýcarska: Harenberger Aktuell 2007

Počty studentů v dalších významných vysokoškolských centrech v SRN

město	spolková země	tis.	tis. obyv.	HDP/obyv. *	NUTS 2
Berlin	Berlin	134	3 339	97	Berlin
Hamburg	Hamburg	110	1 735	200	Hamburg
Köln	Nordrhein-Westfalen	70	992	119	Köln
Hagen	Nordrhein-Westfalen	59	200	108	Arnsberg
Bochum	Nordrhein-Westfalen	40	378	108	Arnsberg
Münster	Nordrhein-Westfalen	53	270	98	Münster
Bonn	Nordrhein-Westfalen	38	311	119	Köln
Aachen	Nordrhein-Westfalen	37	248	119	Köln
Leipzig	Sachsen	38	500	88	Leipzig
Dresden	Sachsen	40	487	87	Dresden
Hannover	Niedersachsen	37	507	115	Hannover
Mainz	Rheinland-Pfalz	39	197	105	Rheinessen-Pfalz

* v přepočtu kupní síly, za NUTS2 (2006), EU27 = 100, údaje o HDP Eurostat

Ekonomická výkonnost

HDP (2006/7) – průměr EU27 = 100
 ČR 77,4/80,1; Bavorsko 136,4/136,1;
 Bádensko-Würtembersko 129,1/130,8;
 Hessensko 141,2/139,3; Rakousko 124,3/122,8.
 (Švýcarsko není členem EU, jeho ekonomická výkonnost je nad úrovní 130).

Vybrané regiony NUTS2:

Praha 162, Jihovýchod (kraje Jihomoravský a Vysočina) 69, Moravskoslezský 65.

Bratislavský kraj 149, Oberbayern (München) 168, Stuttgart 139, Darmstadt (Frankfurt/M.) 158, Karlsruhe 132, Mittelfranken (Nürnberg) 131, Wien 166, Oberösterreich 121.

Výkonnost vlastních měst, které jsou regiony NUTS3, je pochopitelně vyšší Frankfurt (318), München (225), Erlangen (222), Stuttgart (240), Graz (147).

Výkonnost v HDP uvádíme proto, že od ní jsou odvozovány výdaje (v %) na vzdělávání.

Výkonnost ČR je přibližně poloviční než ve srovnávaných zemích, podíl HDP směřující do vzdělávání je též v ČR nižší.

Z uvedených čísel vyplývá, že Praha má po Vídni a Berlíně nejvíce (téměř stejně) studentů, přičemž Berlín má 2,7x více obyvatel a Vídeň 1,4x více obyvatel. Makroregionální působnost Prahy a Vídne je však srovnatelná.

Brno má více studentů než Köln (2,7x větší) a o 20 tis. více než Frankfurt/M. (1,8x větší). Ekonomická výkonnost

těchto center je však 2x větší, makroregionální význam pak 5x větší. Ostrava má téměř stejný počet studentů jako 1,6x větší významné evropské univerzitní centrum Leipzig.

Na rozdíl od jiných (středoevropských) zemí univerzity na území ČR s výjimkou Prahy a Olomouce (zde byla univerzita v roce 1860 zrušena a obnovena v roce 1946) vznikají (s výjimkou uměleckých a technických škol) až po roce 1945. Statut univerzit pak získávají až po roce 1990.

Většina středoevropských univerzitních center vznikla v 14.–18. století, mají tedy 200–700 letou tradici.

Rozvoj vysokoškolského vzdělávání v ČR, pozice škol v mezinárodním srovnání

V současné době studuje na VŠ v ČR cca 370 tis. studentů, v sousední SRN, které má přibližně 8,5x více obyvatel v posledních letech osciluje počet studentů okolo 2 milionů. V ČR tedy je cca 37 tis. studentů na 1 mil. obyvatel a v SRN cca 29 tis. studentů na 1 mil. obyvatel. V ČR je tedy zapsáno cca 1,5x více studentů na VŠ než v SRN.

V období 2005–2015 by se měl počet studentů na VŠ v SRN zvýšit na cca 2,7 mil., tj. přibližně o 35 %.

V ČR došlo v období 1990–2000 k nárůstu ze 113 na 199 tis., tj. o 76 % a v celém období 1990–2009 ze 113 na 370 tis., tj. o 227 %.

Počet studentů se za toto období více než ztrojnásobil. To je nepochybně impozantní nárůst. Lze však oprávněně předpokládat, že úroveň podstatné části absolventů českých „univerzit“ s dvacetiletou letou „tradicí“ nebude zcela srovnatelná s absolventy významných univerzit v jiných zemích. Rozvoj vysokého školství v krajských a některých dalších městech je pozitivním jevem nepochybně přispívajícím významně k jejich potenciálu a k jejich demografické a socioekonomické stabilitě.

Ze středoevropských zemí dosahují podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva:

Švýcarsko a Polsko	cca 20 %
Maďarsko	18 %
Německo a Slovensko	15 %
Česko	13 %
Rakousko	9 %

Skandinávské země, Nizozemsko a Velká Británie mají podíl vyšší než 25 %.

Vzdělanost, zejména podíl obyvatel s dokončenou VŠ, je často uváděna v souvislosti s uplatněním na trhu práce. Z mezinárodních srovnání vyplývá, že přímá souvislost je spíše výjimečná. Nezaměstnanost v Polsku je několikanásobná oproti Švýcarsku. Rakousko s nízkým počtem vysokoškoláků má jednu z nejnižších úrovní nezaměstnanosti a Maďarsko s dvojnásobným počtem jednu z nejvyšších.

Nepochybně významnou roli má oborové složení absolventů a zcela jistě i úroveň jejich vzdělání.

Dramatický nárůst počtu studentů tempem ČR (o více než 85 % za posledních 8 let) sice může znamenat dohnání a předechní země se stabilní (tradiční) strukturou a kapacitou vysokých škol, zřejmě však nadále budeme zaostávat za jejich úrovní.

Prestíž a kvalita významných univerzit (resp. jiných vysokých škol) ve světě i v Evropě si udržuje své postavení, rozdíl se spíše prohlubují. V USA se výrazně odlišuje cca 10 „škol“, které jsou převážně soustředěny na severovýchodě (Boston – Philadelphie) a v Kalifornii. Zatím i nejstarší a nejvýznamnější česká Univerzita Karlova v Praze má od prestižních ústavů značný odstup.

V hodnocení britského deníku The Times (každoročně) se v roce 2008 v první stovce VŠ umístilo 36 škol z Evropy (stále více se uplatňují VŠ asijské). V první desítku jsou nejvíce zastoupeny školy v USA, zejména univerzity z tzv. skupiny Ivy League (nejstarší Harvard zal. 1636). UK v Praze byla na 261. místě (o rok dříve na 290. místě). Z dalších škol bylo ČVUT v Praze na 414. místě, VUT v Brně na 512. místě a MU v Brně na 568. místě.

Urbanistické a architektonické souvislosti vysokoškolských areálů

Rozvoj vysokých škol má též významné městotvorné souvislosti. V minulosti byly vysoké školy téměř vždy součástí center měst. V Praze je největší soustředění na pravém břehu Vltavy

od Klementina po náměstí Curieových (společenské vědy) a v Novém Městě v prostoru Karlovo náměstí – Albertov (medicína, přírodní vědy). V meziválečném období byla zahájena výstavba areálu v Dejvicích (dnes ČVUT a VŠCHT).

Již v 60. letech vznikaly i v ČR nové vysokoškolské areály.

V Praze byla realizována částečná „dostavba“ areálu ČVUT v Dejvicích (fakulty strojní, elektrotechnická a stavební) a vznikl nový areál Vysoké školy zemědělské v Suchdole. Dostavba areálu ČVUT pokračuje až v poslední době, kdy byla dokončena Technická knihovna a ve výstavbě je fakulta architektury. Rozšířen byl areál VŠE na Žižkově. Významný VŠ areál (vč. fakultní nemocnice) byl realizován v Ostravě-Porubě.

Vysokoškolský areál v Českých Budějovicích je budován od 70. let jako zemědělská škola. Dnes je v něm několik fakult Jihočeské univerzity a navazuje na něj Biologické centrum AV ČR. Areál se nachází mezi sídlištěm Šumava a areálem parku Stromovka v městské části Čtyři Dvory (západní obvod města). Vzdálenost od historického centra města činí cca 2 km.

České Budějovice

Areál univerzity v Pardubicích je rozvíjen na pravém břehu Labe východně sídliště Polabiny a severně od centra města (vzdálenost cca 1 000 m).

Pardubice

Areál univerzity v Hradci Králové je rozvíjen jižně od centra mezi řekou Orlicí a Gočárovým okruhem v blízkosti fakultní nemocnice (vzdálenost cca 300 m).

Hradec Králové

V Plzni je nový areál Západočeské univerzity rozvíjen v jižní části města Bory, v sousedství známé věznice a vodní nádrže České údolí (vzdálenost cca 3 km).

V Olomouci je areál Univerzity Palackého rozvíjen v území jihovýchodně od městského centra mezi ul. 17. listopadu a řekou Moravou (vzdálenost cca 200 m).

Vysokoškolské areály v Olomouci a Hradci Králové jsou integrální součástí městského centra. Naopak areály v Plzni a Českých Budějovicích leží i mimo širší městské centrum. Areál v Plzni leží v sousedství nejvýznamnější komerční zóny Borská Pole (na jejím východním okraji). Areál v Českých Budějovicích leží v levobřežní části města Čtyři Dvory s velkými sídlišti Šumava a Máj. Výhodou obou těchto areálů je dostupnost ploch zeleně, vzdálenost od městského centra je však poměrně velká.

Ve velkých městech (Praha, Brno) kde k rozvoji vysokého školství došlo již na počátku 20. století (před vznikem Československa) a následně v meziválečném období prosperity, jsou vysokoškolské areály v řadě lokalit a dochází v některých případech k jejich dostavbě i přestavbě. Pochopitelně v těchto městech (i v Olomouci) zůstávají nadále využívány i dřívější areály, resp. budovy v centrálních částech měst.

V současné době jsou veřejné VŠ (univerzity) ve všech krajských městech s výjimkou Jihlavy a Karlových Varů. V Moravskoslezském kraji je navíc Slezská univerzita v Opavě.

Pardubice – kampus

Odloučené fakulty či jiné útvary VŠ jsou však v řadě dalších měst, např. (Fakulta managementu VŠE s 1 200 studenty) v Jindřichově Hradci.

Mimo veřejných vysokých škol jsou však v řadě měst i vysoké školy soukromé. V roce 2008/09 na nich bylo započato přes 50 tis. studentů.

Veřejnou vysokou školu nemá na svém území Středočeský kraj. Celkem zde na odloučených pracovištích pražských vysokých škol a na soukromých vysokých školách studuje cca 4 tis. studentů. Středočeský kraj připravuje zřízení univerzity, která by měla sídlo v historické Kutné Hoře (využití bývalé Jezuitské koleje) s fakultami v Kolíně, Poděbradech a dalších středočeských městech.

I když byla v posledních cca 10 letech realizována řada staveb pro vysokoškolské vzdělávání, má situace poměrně daleko ke komplexnímu řešení.

Problémem pražských vysokých škol jsou zejména detašované areály kolejí, popř. dalších objektů (Jarov, Větrník, Strahov, Kunratice).

Kampusy v okrajových částech měst (Jihočeská a Západočeská univerzita) nelze považovat u měst velikostní kategorie Českých Budějovic a Plzně za jednoznačně pozitivní koncepci. V širších centrálních oblastech měst je značný rozsah transformačních ploch,

kteří jsou pro rozvoj vysokoškolských zařízení významným potenciálem. Při velikosti českých krajských měst, většinou s velmi kvalitními historickými centry, je žádoucí rozvoj areálů vysokých škol s minimalizací vazeb mezi výukovými a ubytovacími funkcemi a centrem s koncentrací společenských a kulturních zařízení městského či regionálního významu.

Západočeská univerzita

I když byla realizována řada významných staveb, infrastruktura pro vysokoškolské vzdělávání výrazně zaostává za nárůstem počtu studentů. Dosažení standardu vyspělých zemí, zejména sousedních (SRN, Rakousko), tedy bude vzhledem k výrazně nižší ekonomické výkonnosti ČR dlouhodobým problémem. Významnější příspěvek privátního sektoru v oblasti infrastruktury zřejmě nelze očekávat.

Některé významné realizace areálů a objektů vysokých škol			
Hradec Králové	Pedagogická fakulta	2000	Ivan Bergmann
Brno	Knihovna Filozofické fakulty MU	2001	Ladislav Kuba, Tomáš Pilař
Brno	Mendelova univerzita – pavilon Q	2004	Jan Chlup, M. Doležal a kol.
Pardubice	aula a knihovna	2006	Jan Třeštík
Brno	Moravský zemský archiv	2007	Jan Černý, Karel Tuza a kol.
Hradec Králové	vědecká knihovna	2008	Roman Brychta, Ondřej Hofmeister a kol.
Zlín	univerzitní centrum, rektorát, knihovna	2008	Eva Jiříčková, Petr Vágner
Praha	Národní technická knihovna	2009	Roman Brychta, Adam Halíř
České Budějovice	rektorát a filozof. fakulta	2009	Dagmar Polcarová
Pardubice	Chemicko-technologická fakulta	2009	Ladislav Kuba, Tomáš Pilař
Praha	fakulta architektury	2011	Alena Šrámková a kol.

*Ing. arch. Milan Körner, CSc.
AURS, spol. s r. o.*

ENGLISH ABSTRACT

Development of Tertiary Education in the Czech Republic and its Historical and Central-European Contexts, by Milan Körner

There were turbulent developments in the Czech tertiary education after 1990, especially in quantitative terms. This article deals with the distribution and capacity of higher education institutions in the Czech Republic, especially in relation to the neighbouring countries of Central Europe. The founding of universities in Europe and their development in what is today's Czech Republic before 1990 is discussed first, followed by the developments after 1990 and the comparison of the numbers of students in selected centres of higher education in the Czech Republic and some other countries of traditionally reputable tertiary education. In conclusion, some implications between the development of Czech universities and urban planning are commented on, presenting a few of the recent results which have significantly influenced some Czech towns.